

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNA GEODETSKA UPRAVA

Povjerenstvo za standardizaciju geografskih imena

PREPORUKE ZA STANDARDIZACIJU GEOGRAFSKIH IMENA U
REPUBLICI HRVATSKOJ
- PISANJE GEOGRAFSKIH IMENA NA KARTAMA I U OSTALIM
PUBLIKACIJAMA

Verzija 1.0

Travanj 2022.

Sadržaj

1. Predgovor.....	3
2. Svrha Preporuka	3
3. Pregled stanja	4
4. Zakonodavni okvir	4
5. Povjerenstvo za standardizaciju geografskih imena.....	4
6. Baze podataka, registri i evidencije geografskih imena	6
6.1. Baze podataka, registri i evidencije Državne geodetske uprave.....	6
6.1.1. Registar geografskih imena.....	6
6.1.2. Registar prostornih jedinica	6
6.1.3. Službeni topografsko-kartografski informacijski sustav	7
6.1.4. Katastar infrastrukture	7
6.2. Ostale baze podataka, registri i evidencije geografskih imena	7
7. Izvori za prikupljanje geografskih imena	9
7.1. Karte	9
7.1.1. Katastarski plan u mjerilima od 1 : 500 do 1 : 5760	9
7.1.2. Digitalna ortofotokarta u mjerilima od 1 : 1000 do 1 : 5000 i u sitnijem mjerilu	9
7.1.3. Hrvatska osnovna karta u mjerilima 1 : 5000 ili 1 : 10 000	9
7.1.4. Detaljna topografska karta u mjerilima od 1 : 25 000 do 1 : 250 000	9
7.1.5. Ostale karte.....	10
7.2. Posebni registri i ostale publikacije	10
8. Preporuke za pisanje geografskih imena na kartama i u ostalim publikacijama.....	10
8.1. Stanovništvo	10
8.2. Službeni jezik i pismo.....	10
8.3. Jezik i pismo nacionalnih manjina.....	11
8.4. Preporuke za pisanje geografskih imena na kartama.....	11
8.5. Preporuke za pisanje geografskih imena u ostalim publikacijama	13
9. Preporuke za upotrebu kratica i pokrata na kartama i u ostalim publikacijama	14

PRILOG 1. Abecedni popis primjera osnovnih kratica na kartama i u ostalim publikacijama

1. Predgovor

Geografsko ime dodjeljuje se objektu u prostoru kako bi se definirao prostor, odredio položaj i orijentacija u prostoru te služi kao osnova u komunikaciji pri objašnjavanju prostornih odnosa. Geografska imena razvijaju se kroz stoljeća, uvjetovana su fizičko-geografskim obilježjima prostora, političko-geografskim promjenama, migracijama stanovništva te promjenama u načinu korištenja i upravljanja prostorom. Također, geografska imena identificiraju i odražavaju kulturu, povijesnu baštinu i geografiju jednog područja, naroda i međunarodne zajednice. Dosljednost njihove primjene osnova je učinkovite komunikacije i socioekonomskog razvoja. Zbog svojega razvoja kroz stoljeća, geografska imena odražavaju i povijesni i kulturni razvoj pojedinog područja te tvore njegovu kulturnu baštinu. Geografskim imenima ne identificiraju se samo geografski objekti već i pojedinci, grupe i narodi.

Svakodnevna komunikacija, spasilačke akcije, prostorna planiranja, donošenje odluka i dokumenata vezanih za prostor i prostorne odnose te druge svakodnevne aktivnosti sadržavaju podatke o prostoru, a geografska imena jedan su od najrasprostranjenijih oblika prepoznavanja položaja i orijentacije u prostoru. Da na Bašćanskoj ploči, prvome pisanom dokumentu s hrvatskim imenom na hrvatskom jeziku kojim kralj Zvonimir daruje zemlju crkvi sv. Lucije na Krku, nisu navedena geografska imena (Krbava, Lika, Vinodol...), bilo bi otežano ili nemoguće identificirati osobe, prostorne odnose te povezati osobe s događajima.

U cilju standardizacije geografskih imena u Republici Hrvatskoj te u skladu s rezolucijom (IV/4) Skupine stručnjaka za geografska imena pri UN-u (UNGEGN), a koja je usvojena na četvrtoj konferenciji Ujedinjenih naroda o standardizaciji geografskih imena (1982. g.)¹ državama članicama preporučena je izrada preporuka za pisanje geografskih imena na kartama i u ostalim publikacijama. U skladu s navedenom rezolucijom, preporuke sadržajno slijede formu UNGEGN-ovih smjernica za izradu preporuka za pisanje geografskih imena na kartama i u ostalim publikacijama.

2. Svrha Preporuka

Preporuke za pisanje geografskih imena na kartama i u ostalim publikacijama namijenjene su hrvatskim i stranim ustanovama (javnopravna tijela, tijela javne vlasti i poslovni subjekti) koje proizvode i distribuiraju karte i/ili ostale publikacije te koje u svojem djelokrug rada koriste geografska imena.

Ovim Preporukama preporučuje se pisanje geografskih imena na kartama različite namjene tj. atlasima, topografskim kartama i tematskim kartama (katastarski planovi, pomorske karte itd.), a pod ostalim publikacijama podrazumijevaju se svi drugi izvori koji sadržavaju geografska imena (enciklopedije, leksikoni, udžbenici, planinarski vodiči službeni dokumenti i dr.).

Svrha je Preporuka pridonijeti sustavnomu i ujednačenomu zapisu geografskih imena u kartografskoj, znanstvenoj, obrazovnoj, enciklopedijskoj i drugoj tematski određenoj uporabi u

¹ Četvrta konferencija Ujedinjenih naroda o standardizaciji geografskih imena (1982. g.), [Izvjешće](#), 11. 4. 2022.

kojoj se primjenjuju geografska imena u cilju standardizacije njihova pisanja u svim područjima primjene.

3. Pregled stanja

Do donošenja Zakona o državnoj izmjeri i katastru nekretnina² (u daljnjem tekstu: Zakon) problematika geografskih imena nije bila dovoljno razrađena te nije postojalo nacionalno tijelo za standardizaciju geografskih imena, kao ni preporuke za standardizaciju geografskih imena.

Iako sa zakonodavnoga gledišta problematika geografskih imena nije bila uređena, u Republici Hrvatskoj postoji više javnopravnih tijela koje su održavale i održavaju različite baze geografskih imena (endonima i/ili egzonima), kao što su: Državna geodetska uprava, Državni zavod za statistiku, Hrvatska narodna banka, Hrvatske ceste, Hrvatske vode, Hrvatski hidrografski institut, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova i dr. Navedene baze nisu međusobno povezane.

4. Zakonodavni okvir

Donošenjem Zakona stvorili su se preduvjeti za povećanje učinkovitosti prikupljanja, upravljanja te razvoj samoga registra propisivanjem nadležnosti za vođenje Registra geografskih imena³ (RGI) te osnivanjem Povjerenstva za standardizaciju geografskih imena Republike Hrvatske⁴ (Povjerenstvo). Navedeno rezultira povećanjem kvalitete, olakšanom primjenom navedenih prostornih podataka te većom dostupnošću tih podataka svim zainteresiranim dionicima.

Kao što je spomenuto, do donošenja Zakona, problematika geografskih imena u Republici Hrvatskoj nije bila dovoljno razrađena. Tako je, također prvi put, na temelju Zakona glavni ravnatelj Državne geodetske uprave donio Pravilnik o registru geografskih imena⁵. Navedenim Pravilnikom propisuje se sadržaj, način vođenja i održavanja Registra geografskih imena. Sastavni dio Pravilnika je i Katalog geografskih objekata u kojemu su popisane geografske objektne vrste za koje se prikupljaju geografska imena. Na temelju navedenog Pravilnika glavni ravnatelj Državne geodetske uprave donio je i Specifikaciju registra geografskih imena⁶ kojom se detaljno opisuju karakteristike samog Registra.

5. Povjerenstvo za standardizaciju geografskih imena

U cilju jedinstvene standardizacije geografskih imena u Republici Hrvatskoj, a na temelju Zakona, Vlada Republike Hrvatske je 28. ožujka 2019. g. imenovala Povjerenstvo. Povjerenstvo, kao višedisciplinsko i višeinstitucijsko tijelo, sastavljeno je od stručnjaka iz područja geodezije,

² Zakon o državnoj izmjeri i katastru nekretnina ([NN 112/18](#) i [39/22](#)), 11. 4. 2022.

³ Registar geografskih imena, [mrežna stranica](#), 11. 4. 2022.

⁴ Rješenje o imenovanju predsjednika i članova Povjerenstva za standardizaciju geografskih imena, [NN 33/2019](#), 11. 4. 2022.

⁵ Pravilnik o registru geografskih imena, [NN 59/20](#), 11. 4. 2022.

⁶ Specifikacija registra geografskih imena, [dokument](#), 11. 4. 2022.

geografije, kartografije, hidrografije, jezikoslovlja, povijesti, kulture, međunarodnih odnosa te znanosti i obrazovanja.

Sukladno s člankom 148. stavcima 1. i 4. Zakona Povjerenstvo obavlja zadaće praćenja provedbe propisa o naseljima i njihove primjene u geografskim imenima, provodi reviziju geografskih imena te po potrebi utvrđuje nova, utvrđuje načela pisanja i uporabe stranih geografskih imena za primjenu u obrazovanju, znanosti, hrvatskoj diplomaciji i dr., daje prijedloge i preporuke standardizacije geografskih imena u Republici Hrvatskoj i stranih geografskih imena. Svrha je preporuka doprinijeti standardizaciji pisanja i primjene geografskih imena. Prednosti postojanja standardiziranih geografskih imena posebno dolaze do izražaja u državnoj i javnoj upravi jer im je osnovna svrha točna i učinkovita administracija te unutardržavna i međunarodna komunikacija. Također, Povjerenstvo daje preporuke za poboljšanje RGI-ja te sudjeluje u radu međunarodnih organizacija koje se bave geografskim imenima.

Poslove standardizacije geografskih imena obavljaju javnopravna tijela sukladno s preporukama Povjerenstva.

Na temelju članka 148. stavka 2. Zakona Vlada Republike Hrvatske imenovala je predsjednika i članove Povjerenstva:

1. dr. sc. DAMIR ŠANTEK, ravnatelj Državne geodetske uprave, predsjednik Povjerenstva za standardizaciju geografskih imena

2. članovi Povjerenstva za standardizaciju geografskih imena:

- dr. sc. TEA LONČAR, predstavnik središnjeg tijela državne uprave nadležnog za vanjske poslove
- DUBRAVKA ĐURIĆ NEMEC, predstavnik središnjeg tijela državne uprave nadležnog za kulturnu baštinu
- ANTONIJA NEMET, predstavnik središnjeg tijela državne uprave nadležnog za znanost i obrazovanje
- PEJO BROČIĆ, predstavnik Hrvatskoga hidrografskog instituta
- dr. sc. GORANKA BLAGUS BARTOLEC, predstavnik Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje
- dr. sc. IVANA HORBEC, predstavnik Hrvatskog instituta za povijest
- prof. dr. sc. STANISLAV FRANGEŠ, predstavnik Hrvatskoga kartografskog društva
- prof. dr. sc. ALEKSANDAR TOSKIĆ, predstavnik Hrvatskoga geografskog društva
- dr. sc. IVANA CRLJENKO, predstavnik Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža
- prof. dr. sc. JOSIP FARIČIĆ, predstavnik sveučilišta koje se bavi obrazovanjem i istraživanjem u području geografskih imena
- doc. dr. sc. HELENA PAVLETIĆ, predstavnik sveučilišta koje se bavi obrazovanjem i istraživanjem u području geografskih imena.

6. Baze podataka, registri i evidencije geografskih imena

U Republici Hrvatskoj postoje ustanove koje izrađuju i održavaju karte, baze podataka, registre i evidencije geografskih imena različitih vrsta objekata.

6.1. Baze podataka, registri i evidencije Državne geodetske uprave

Državna geodetska uprava (DGU)⁷ je tijelo državne uprave nadležno za, između ostaloga, službenu kartografiju (i arhivsku građu) Republike Hrvatske, vođenje i održavanje RGI-ja, Registra prostornih jedinica (RPJ), Službenog topografsko-kartografskoga informacijskog sustava (STOKIS) i Katastra infrastrukture (KI).

6.1.1. Registar geografskih imena

RGI mrežna je baza u kojoj se evidentiraju i održavaju podatci o geografskim imenima na području Republike Hrvatske za koje je to određeno Zakonom ili posebnim propisima.

RGI je službena osnova za prikupljanje, evidentiranje, obrađivanje, predočavanje, razumijevanje, povezivanje, istraživanje i publiciranje različitih podataka o prostoru, poput izrade različitih karata, statističkih podataka vezanih za prostor, članaka i sl.

U RGI-ju se vode podatci o geografskim imenima razvrstanim u objektne grupe (grupa geografskih objekata koji imaju zajedničke karakteristike), a to su: geografske cjeline, reljefni oblici, vode kopna i mora, otoci i poluotoci, građevine i ostali objekti, područja, naselja, prometnice. Geografska imena navode se uz točke s prostornim koordinatama u geodetskome referentnom sustavu Republike Hrvatske koje označuju točnu lokaciju točkastoga geografskog objekta ili označuju geometrijsko središte arealnog odnosno linearnog objekta.

Sadržaj, način vođenja i održavanja RGI-ja propisan je Pravilnikom o registru geografskih imena.

6.1.2. Registar prostornih jedinica

Registar prostornih jedinica (RPJ)⁸ evidencija je o različitim vrstama prostornih podataka, a osnovan je radi stvaranja službene osnove za prikupljanje, evidentiranje, iskazivanje, razmjenjivanje i povezivanje tih podataka.

U RPJ-u se vode podatci za sljedeće vrste prostornih jedinica: država, županija i Grad Zagreb, grad, općina, naselje, dostavno područje poštanskog ureda, jedinice mjesne samouprave (gradski kotar, gradska četvrt, područje mjesnog odbora), zaštićeno područje, te podatci o područjima mjesne nadležnosti katastarskih ureda, kao i podatci o područjima mjesne nadležnosti općinskih sudova, katastarskih općina, katastarskih područja na moru, statističkih krugova, popisnih krugova, ulica, trgova i zgrada s pripadajućim kućnim brojevima.

Podatci o prostornim jedinicama vode se i održavaju u RPJ-u na temelju službenih dokumenata nadležnih tijela koja o prostornim jedinicama donose odluke i druge akte.

⁷ Državna geodetska uprava, [mrežna stranica](#), 11. 4. 2022.

⁸ Registar prostornih jedinica, [o RPJ-u](#), 11. 4. 2022.

Sadržaj, način vođenja i održavanja RPJ-a propisan je Pravilnikom o registru prostornih jedinica⁹.

6.1.3. Službeni topografsko-kartografski informacijski sustav

STOKIS je informacijski sustav koji omogućava izradu, prezentaciju i dobavu topografskih podataka za službena mjerila: 1 : 25 000; 1 : 50 000; 1 : 100 000; 1 : 250 000.

Sastoji se od temeljne topografske baze (TTB), 4 topografske i 4 kartografske baze.

Temeljna topografska baza (TTB) osnovna je objektno orijentirana baza podataka organizirana sukladno s modelom podataka Hrvatskoga topografskog informacijskog sustava (Croatian Topographic Information System – CROTIS), primarno nastala topološkom obradom prikupljenih podataka aerofotogrametrijskog snimanja.

Topografske baze podataka (TB) za određeno mjerilo 1 : 25 000 (TB 25), 1 : 50 000 (TB 50), 1 : 100 000 (TB 100), 1 : 250 000 (TB 250) i dr. uspostavljaju se iz TTB-a prema načelu iz krupnijeg u sitnije mjerilo, metodama modelne generalizacije koje su definirane u odgovarajućim specifikacijama proizvoda.

Kartografske baze podataka (KB) uspostavljaju se iz odgovarajućih topografskih baza podataka za istovjetna mjerila: 1 : 25 000 (KB 25), 1 : 50 000 (KB 50), 1 : 100 000 (KB 100), 1 : 250 000 (KB 250) i dr. metodama kartografske generalizacije koje su definirane u odgovarajućim specifikacijama proizvoda.

Sadržaj, način vođenja, održavanja TTB-a te TB-a i KB-a propisan je Pravilnikom o topografskoj izmjeri i izradi državnih karata i odgovarajućim specifikacijama proizvoda¹⁰.

6.1.4. Katastar infrastrukture

Katastar infrastrukture (KI)¹¹ sustav je u kojemu se vode podatci o vodovima, pripadajućim objektima i uređenim područjima elektroenergetske, elektroničkomunikacijske, toplovodne, plinovodne, naftovodne, vodovodne i odvodne infrastrukture, zaštitnim i rezervnim cijevima kad su za navedene vodove iste položene te o drugim objektima, a ovisno o vrsti, vodovi mogu biti podzemni i nadzemni, podmorski i podvodni.

Sadržaj, način vođenja i održavanja KI-ja propisan je Pravilnikom o katastru infrastrukture¹².

6.2. Ostale baze podataka, registri i evidencije geografskih imena

Abecedni popis osnovnih ostalih baza podataka, registra i evidencija geografskih imena:

- [Abecedarij općih izdanja](#) – Leksikografski zavod Miroslav Krleža
- [Abecedni popis država i zemalja i njihovih slovnih oznaka](#) – Hrvatska narodna banka
- [ACI marine](#) – Hrvatska gospodarska komora
- [Autobusni kolodvori](#) – Hrvatska gospodarska komora
- [Benzinske postaje](#) – INA d.d.

⁹ Pravilnik o registru prostornih jedinica, [NN 37/2020](#), 11. 4. 2022.

¹⁰ Pravilnik o topografskoj izmjeri i izradi državnih karata, [NN 15/2020](#), 11. 4. 2022.

¹¹ Katastar infrastrukture, [o KI-ju](#), 11. 4. 2022.

¹² Pravilnik o katastru infrastrukture, [NN 77/2021](#), 11. 4. 2022.

- [Biskupije](#) – Hrvatska biskupska konferencija
- [Bolnice i zdravstvene ustanove](#) – Ministarstvo zdravstva
- [Carinski uredi](#) – Ministarstvo financija
- [Ceste](#) – Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture
- [Crkve, kapele, samostani različite vjerske orijentacije](#) – Ministarstvo pravosuđa i uprave
- [Dječji vrtići](#) – Ministarstvo znanosti i obrazovanja
- [Domovi zdravlja](#) – Ministarstvo zdravstva
- [Etnici i ktetici](#) – Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
- [Granični prijelazi](#) – Ministarstvo unutarnjih poslova
- [Hidroelektrane, termoelektrane, vjetroelektrane, plinske elektrane](#) – HEP d.o.o.
- [Hrvatska željeznička mreža](#) – HŽ Infrastruktura
- [Hrvatski pravopis](#) – Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
- [Imena država](#) – Ministarstvo vanjskih i europskih poslova
- [Kulturna dobra](#) – Ministarstvo kulture i medija
- [Lovišta](#) – Hrvatske šume
- [Morske luke](#) – Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture
- [Novčane jedinice](#) – Hrvatska narodna banka
- [Osnovne škole](#) – Ministarstvo znanosti i obrazovanja
- [Otoci, otočići, hridi i grebeni](#) – Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije
- [Planinarski domovi, skloništa i kuće](#) – Hrvatski planinarski savez
- [Područja posebne zaštite vode i aglomeracija](#) – Hrvatske vode
- [Poštanski uredi](#) – Hrvatska pošta
- [Prostorni podatci o moru](#) - Hrvatski hidrografski institut
- [Srednje škole](#) – Ministarstvo znanosti i obrazovanja
- [Statističke baze podataka](#) – Državni zavod za statistiku
- [Šume](#) – Hrvatske šume
- [Termalna vrela/toplice](#) – Ministarstvo zdravstva
- [Tijela zatvorskog sustava](#) – Ministarstvo pravosuđa i uprave
- [Vjerske zajednice](#) – Ministarstvo pravosuđa i uprave
- [Zajednički informacijski sustav zemljišnih knjiga i katastra](#) – Ministarstvo pravosuđa i uprave/Državna geodetska uprava
- [Zaštićena područja](#) – Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja
- [Zračni promet](#) – Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture
- [Željezničke pruge](#) – Vlada Republike Hrvatske

7. Izvori za prikupljanje geografskih imena

Prema procjeni na području Republike Hrvatske postoji između 500 000 i 700 000 prirodnih objekata (objekti koje je stvorila priroda) i društvenih objekata (objekti koje je stvorio čovjek) koji imaju (ili bi trebali imati) svoje geografsko ime.

Izvori za prikupljanje geografskih imena u Republici Hrvatskoj dijele se na karte, posebne registre i ostale publikacije.

7.1. Karte

Karta je kodirana slika geografske stvarnosti koja prikazuje odabrane objekte ili svojstva, nastaje stvaralačkim autorskim izborom, a upotrebljava se onda kad su prostorni odnosi od prvorazredne važnosti.

7.1.1. Katastarski plan u mjerilima od 1 : 500 do 1 : 5760

Katastarski plan (KP) skupni je grafički prikaz katastarskih podataka određenog područja u različitim mjerilima (1 : 500, 1 : 1000, 1 : 2000, 1 : 2880, 1 : 2904 i 1 : 5760), a pokriva cjelokupan teritorij Republike Hrvatske. Katastarski planovi, zbog krupnog mjerila, najzornije prikazuju pojedine dijelove užeg područja obuhvata i geografskih imena na njima, a izvori su i za vodnu i reljefnu (rudinsku) toponimiju. Na (starim) katastarskim planovima geografska imena često su pisana na njemačkom, talijanskom ili mađarskom jeziku, a imaju posebnu vrijednost jer su u lokalnom stanovništvu bila u uporabi za vrijeme izmjere i kartiranja određenoga geografskog područja.

7.1.2. Digitalna ortofotokarta u mjerilima od 1 : 1000 do 1 : 5000 i u sitnijem mjerilu

Digitalna ortofotokarta (DOF) predstavlja list karte sastavljen od jedne ortofotografije ili više ortofotografija jedinstvenog mjerila, s izrađenim elementima geografske karte (pravokutnom koordinatnom mrežom, kartografskim znacima za neke objekte, izohipsama, opremljen imenima, kotama, izvanokvirnim podacima i dr.). DOF je izrađen prevođenjem digitalne aerofotogrametrijske snimke (poznatih vrijednosti unutarnje i vanjske orijentacije) iz centralne u ortogonalnu projekciju uz uporabu digitalnog modela reljefa odgovarajuće točnosti.

7.1.3. Hrvatska osnovna karta u mjerilima 1 : 5000 ili 1 : 10 000

Hrvatska osnovna karta (HOK) osnovna je geografska karta u mjerilima 1 : 5000 (HOK5) ili 1 : 10 000 (HOK10). Na kartama ovih mjerila nalazi se najveći broj geografskih imena vezan za naselja i različite reljefne te hidronimske objekte, a kao takve služe kao prioritetni izvor za prikupljanje geografskih imena.

7.1.4. Detaljna topografska karta u mjerilima od 1 : 25 000 do 1 : 250 000

Detaljna topografska karta opća je geografska karta s velikim brojem informacija o mjesnim prilikama prikazanoga područja, koje se odnose na naselja, prometnice, vode, zemljišne oblike, vegetaciju i granice teritorijalnih područja, a sve dopunjeno s opisom karte. Na topografskoj

karti svi navedeni objekti prikazuju se s jednakom važnošću i s određenim stupnjem generalizacije.

7.1.5. Ostale karte

Geografska imena prikupljaju se i iz ostalih karata kao što su pregledne topografske karte sitnijih mjerila, predmoderne karte s topografskim obilježjima, karte iz napoleonskog razdoblja i prve hidrografske izmjere, jozefinske, franciskanske i francjozefske topografske karte (karte iz prve, druge i treće vojne izmjere) te opće i tematske karte određenog područja u javnoj uporabi.

7.2. Posebni registri i ostale publikacije

Posebni registri i ostale publikacije važan su izvor za prikupljanje geografskih imena. S obzirom na sadržaj i namjenu, geografska imena prikupljaju se iz izvora kao što su RPJ, ZIS, KI, Registar otoka i dr., knjige, rječnici, enciklopedije, leksikoni, crkveni dokumenti, različiti popisi, kulturni sadržaji, priručnici, podatci odgojno-obrazovnih ustanova, institucija, udruga i sl.

8. Preporuke za pisanje geografskih imena na kartama i u ostalim publikacijama

8.1. Stanovništvo

Prema glavnom nositelju, diseminatoru i koordinatoru sustava službene statistike Republike Hrvatske (Državni zavod za statistiku)¹³, u Republici Hrvatskoj živi, prema prvim rezultatima posljednjeg službenog popisa stanovništva, kućanstava i stanova (2021. g.), 3 888 529 stanovnika i domovina je Hrvata koji su većinski narod.

8.2. Službeni jezik i pismo

Ustavom Republike Hrvatske¹⁴ određeno je da su u Republici Hrvatskoj službeni hrvatski jezik i latinično pismo. Hrvatski jezik obuhvaća hrvatski standardni jezik te sva hrvatska narječja, dijalekte i mjesne govore.

Dijalektima kajkavskog i čakavskog narječja govore samo Hrvati, dok se štokavskim narječjem uz Hrvate služe i Bošnjaci, Crnogorci i Srbi. Od štokavskih dijalekata, arhaičnim šćakavskim (tzv. slavonskim) govore samo Hrvati.

Novoštokavskim ikavskim i (i)jekavsko-šćakavskim govore Hrvati i Bošnjaci u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini te Bačkoj, a novoštokavskim (i)jekavskim govore Hrvati na više lokaliteta, Bošnjaci, Crnogorci i Srbi diljem južnoslavenskoga govornog područja i na širem dubrovačkom području. Staroštokavskim (i)jekavskim govorima govore autohtoni Hrvati u istočnom dijelu Boke kotorske i Baru s okolicom te dio Bošnjaka, Crnogoraca i Srba.

¹³ Državni zavod za statistiku, [mrežna stranica](#), 11. 4. 2022.

¹⁴ Ustav Republike Hrvatske, [pročišćeni tekst](#), 11. 4. 2022.

Na području Republike Hrvatske štokavskim ekavskim govorima govore predstavnici srpske nacionalne manjine (kao i autohtoni Hrvati) u istočnoj Hrvatskoj (Slavonija, Baranja i Srijem).

Hrvati koji žive u Gradišću u austrijskoj pokrajini Burgenland te Hrvati u mađarskome i slovačkome dijelu Gradišća uglavnom su čakavci, a rjeđe štokavci i kajkavci.

Hrvati u talijanskoj pokrajini Molise (moliški Hrvati) govore štokavskim ikavskim narječjem, a Hrvati Krašovani u Rumunjskoj i Hrvati na Kosovu služe se torlačkim dijalektom.

8.3. Jezik i pismo nacionalnih manjina

Uz hrvatski kao službeni jezik u Republici Hrvatskoj, prema Ustavnome zakonu o pravima nacionalnih manjina¹⁵, u službenoj su uporabi u jedinicama lokalne samouprave i jezici nacionalnih manjina koje čine najmanje 1/3 stanovnika jedinice lokalne samouprave. Prema Ustavnome zakonu ravnopravna službena uporaba jezika i pisma pripadnika nacionalnih manjina ostvaruje se i kad je to predviđeno međunarodnim ugovorima koji su dio unutarnjega pravnog poretka Republike Hrvatske i kad je to propisano statutom jedinice lokalne ili područne samouprave. U tim jedinicama uporaba dvojezičnosti provodi se uz primjenu pravopisnih načela jezika nacionalne manjine na kojemu se, uz hrvatsku inačicu na prvome mjestu, geografska imena pišu.

8.4. Preporuke za pisanje geografskih imena na kartama

Imena geografskih objekata na kartama pišu se u skladu s pravopisnim pravilima hrvatskoga standardnog jezika, preporukama Povjerenstva te službenim aktima državnog tijela mjerodavnog za vođenje i održavanje RGI-ja, a na temelju kojih se određuje pisanje i uporaba geografskih imena.

Na kartama za opću uporabu preporučuje se pisati izvorno ime stranoga geografskog objekta, i to: a) ako potječe iz latiničnoga pisma, njegov nepromijenjeni oblik (Bonn, Philadelphia, Tallinn), b) ako potječe iz nelatiničnoga pisma, oblik nastao prema transkripcijskim i transliteracijskim pravilima za pojedine jezike i pisma (Fukushima, Kryvyj Rig, Kyoto).

Za latinična strana imena upisuje se, ako postoji, i hrvatsko prilagođeno ime (egzonim), i to tako da se na prvome mjestu napiše izvorno ime, a hrvatski egzonim u zagradama, npr. Andalucía (Andaluzija), Appennini (Apenini), Balaton (Blatno jezero), Bayern (Bavarska), Bretagne (Bretanja), Budapest (Budimpešta), București (Bukurešt), Eisenstadt (Željezno), Firenze (Firenca), Føroyar (Ovčji otoci), Frankfurt am Main (Frankfurt na Majni), Koper (Kopar), Kraków (Krakov), Paris (Pariz), Pécs (Pečuh), Praha (Prag), Provence (Provansa), Roma (Rim), Rhône (Rona), Seine (Sena), Thames (Temza), Venezia (Venecija), Warszawa (Varšava), Wien (Beč), Wiener Neustadt (Bečko Novo Mjesto).

Za nelatinična strana imena hrvatsko se prilagođeno ime (egzonim) uvijek piše u zagradama, npr. Beijing (Peking), Al-Ġazā'ir (Alžir), Fukushima (Fukušima), Hiroshima (Hirošima), Honshu

¹⁵ Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina, [mrežna stranica](#), 11. 4. 2022.

(Honšu), Kryvyj Rig (Krivi Rih), Kyïv (Kijev/Kijiv), Kyoto (Kjoto), Nižnij Novgorod (Nižnji Novgorod), Pyongyang (Pjongjang), Seoul (Seul), Shanghai (Šangaj), Skopje (Skoplje), Sofia (Sofija), Srem (Srijem), Sremska Mitrovica (Srijemska Mitrovica), Thessaloníki (Solun).

Na kartama namijenjenima osnovnoškolskoj populaciji egzoni se mogu pisati na prvome mjestu, a izvorno ime u zagradi, npr. Rim (Roma).

S obzirom na raslojenost hrvatskoga jezika na standardni jezik te narječja, dijalekte i mjesne govore te povijesne čimbenike (npr. česta preimenovanja nekih geografskih objekata), različitu uporabu (službena/opća) i druge razloge u praksi je porširena višeimenost geografskih objekata koja dovodi do neujednačenog, tj. različitog zapisivanja imena i hrvatskih i stranih geografskih objekata (npr. Konjščina/Konjšćina, Ivanić-Grad / Ivanić Grad, Dilj / Dilj-gora / Dilj gora, Plješevica / Plješivica, Banija/Banovina; Bjelorusija/Bjelarus, Kapverdski otoci / Zelenortski otoci). U slučaju višeimenosti oblik geografskoga imena na kartama usklađuje se s navedenim aktima i preporukom Povjerenstva.

Geografska imena na kartama unose se u skladu sa Zbirkom kartografskih znakova¹⁶ koja sadržava pojedine kartografske znakove za prikazivanje sadržaja neke karte, s tumačenjem i objašnjenjem znakova – kartografskim ključem (uzorna zbirka objašnjenih kartografskih znakova koji se primjenjuju pri izradi karte). Geografska imena i brojevi na kartama dopunjuju topografske oznake i pišu se različito za različite objekte i zemljišne oblike, pri čemu se primjenjuju sljedeća pravila:

- imena za naseljena mjesta, usamljene objekte (samostane, spomenike i dr.), vrhove i ostale reljefne oblike pišu se od zapada na istok, a kad je riječ o obalnim objektima, imena se u pravilu pišu zapadno od objekta
- imena za rijeke, doline, grebene, regije, rudine i dr. pišu se uzduž ili po sredini oblika ili objekta, ali tako da se mogu lako pročitati
- imena voda kopna i mora pišu se slovima plave boje
- imena prirodnih i društvenih objekata pišu se slovima crne boje.

Pravila i preporuke o pisanju geografskih imena na kartama odnose se na:

- a) imena kontinenata (Afrika, Europa, Sjeverna Amerika)
- b) imena država i njihove skraćene oblike (Republika Hrvatska / Hrvatska, Država Vatikanskoga Grada / Vatikan, Sveti Vincent i Grenadini)
- c) imena ovisnih područja (Britanski Djevičanski Otoci, Francuska Polinezija)
- d) hrvatska i izvorno napisana ili prilagođena strana imena gradova, sela i zaselaka (Dubrovnik, Nova Gradiška, Lički Osik, Staro Petrovo Selo; New York, Prag, Varšava)
- e) hrvatska i izvorno napisana ili prilagođena strana imena pokrajina, područja, regija i krajeva i njihove skraćene oblike (Banovina, Dalmatinska zagora / Zagora, Gorski kotar, Hrvatsko primorje / Primorje, Hrvatsko zagorje / Zagorje, Lika; Bliski istok, Daleki istok, Novi Južni Wales, Sjeverna Rajna i Vestfalija, Srednji istok, Sredozemlje)

¹⁶ Zbirka kartografskih znakova, [tablica/knjižica](#), 11. 4. 2022.

- f) imena različitih reljefnih oblika: rtova, zaljeva, brda, planina, pustinja, vulkana, jama, dolina, hridi, grebena i dr. (Paški zaljev, Marjan, Sahara, Etna, Lukina jama, Dolina Neretve)
- g) imena otoka, poluotoka i otočja (Pag, Pelješac, Britansko otočje)
- h) imena voda: oceana, mora, kanala, morskih tjesnaca, prolaza, vrata, rukavaca, rijeka, potoka, slapova, vrela, jezera, močvara, bara, ledenjaka (Indijski ocean, Jadransko more, Plitvička jezera, Senjska vrata, Sava, Rona, Gradna)
- i) imena mikrotoponima: rudina, katastarskih čestica, skupnih ili pojedinačnih posjeda, pašnjaka, šuma, njiva, polja, livada, oranica, močvara, maslinika itd. (Jurića tor, Markovi stanovi, Paladinka)
- j) imena administrativno-upravnih jedinica: županija, općina, gradova, naselja, gradskih kotara/četvrti, dijelova naselja itd. (Dubrovačko-neretvanka županija, Grad Zagreb, Općina Breznički Hum, Gradski kotar Ploče iza Grada, Donji grad, Meje, Jarun)
- k) imena prometnica (cesta i željezničkih pruga) i objekata prometne infrastrukture (mostova, tunela, graničnih prijelaza, čvorova, odmorišta, zračnih luka, kolodvora itd.)
- l) imena ulica, trgova, avenija, aleja, putova, parkova, perivoja itd.
- m) imena objekata javne namjene: hotela, škola, knjižnica, muzeja, zdravstvenih ustanova, sportskih objekata, turističkih objekata, službenih ustanova i institucija, groblja, sakralnih objekata, svjetionika, povijesnih i arheoloških lokaliteta itd.
- n) imena astronomskih tijela i planeta (Mjesec, Mliječna staza, Veliki medvjed, Neptun)
- o) imena naroda (Hrvati, Hrvat i Hrvatica; Kinezi, Kinez i Kineskinja) i stanovnika kontinenta (Europljani, Europljanin i Europljanka), država (Alžirci, Alžirac i Alžirka, Belgijci, Belgijac i Belgijka), naselja (Parižani, Parižanin i Parižanka; Zagrepčani, Zagrepčanin i Zagrepčanka), pokrajina, područja, krajeva (Ličani, Ličanin i Ličanka; Bračani, Bračanin i Bračanka; Provansalci, Provansalac i Provansalka).

Naziv vrste geografskoga objekta (gora, otok, jezero, polje, brdo itd.) opća je imenica koja pobliže određuje vrstu geografskoga objekta i piše se malim početnim slovom (otok Pag, jezero Končanica, rt Kamenjak).

8.5. Preporuke za pisanje geografskih imena u ostalim publikacijama

Ostale publikacije sadržavaju geografska imena u tekstovima, tablicama, grafikonima, na kartama i dr. U službenim dokumentima javnopravnih tijela pišu se geografska imena iz službenih izvora (npr. Ivanić-Grad), odnosno službena geografska imena (npr. Bjelorus u publikacijama Ministarstva vanjskih i europskih poslova, a ne Bjelorusija).

U publikacijama opće namjene, popularnim, stručnim i znanstvenim publikacijama pišu se imena prihvaćena u općoj uporabi (npr. Bjelorusija, a ne Bjelarus; Sjeverna Koreja, a ne Demokratska Narodna Republika Koreja).

U slučaju višeiimenosti, ako ima dovoljno mjesta u tekstu, pišu se svi oblici imena, i to najčešći oblik na prvom mjestu (naslovni oblik), a u zagradi ostali oblici. Ako nema dovoljno mjesta, piše se samo naslovni oblik. Kod ponavljanja imena u tekstu piše se samo njegov naslovni oblik. U tablice i grafikone u pravilu se upisuje jedan oblik, u slučaju istovrijednih imena onaj kraći, a ako

ni za njega nema dovoljno mjesta, pišu se pokrate ili kratice (npr. SAD, UK; Norv., Španj., Velika r., Vransko jez.).

9. Preporuke za upotrebu kratica i pokrata na kartama i u ostalim publikacijama

Kratice i pokrate prirodnih i društvenih objekata (npr. kratice reljefnih oblika i pojava, objekata javne namjene) te pridjevne kratice (za kletike, jezike itd.) upisane/kartirane su na kartama i u ostalim publikacijama, a obuhvaćaju osnovne značajke objekta. Kratice i pokrate na kartama prvenstveno su definirane kartografskim ključem za određeno mjerilo karte te trebaju odgovarati namjeni karte na kojoj se primjenjuju, a u ostalim publikacijama mogu se upotrebljavati i kratice i pokrate koje su ustaljene u praksi u okviru koje publikacija nastaje.

Predsjednik Povjerenstva za
standardizaciju geografskih imena

GLAVNI RAVNATELJ
DRŽAVNE GEODETSKE UPRAVE

dr. sc. Damir Šantek, dipl. ing. geod.

PRILOG 1. Abecedni popis primjera osnovnih kratica na kartama i u ostalim publikacijama

kratica/pokrata	izvorni oblik
AC	autocesta
ak., AK	autobusni kolodvor
aku., akum.	akumulacija
al.	aleja
alb.	albanski, albanska, albansko
ap.	apartman
aus.	austrijski, austrijska, austrijsko
av.	avenija
B, b.	benzin
ba.	bara
bl., B	bolnica
bos.	bosanski, bosanska, bosansko
bp., BP	benzinska postaja
bš., bg.	brodogradilište
br., b.	brdo, brijeg
br., bn.	brana
bug.	bugarski, bugarska, bugarsko
buš.	bušotina
bz.	bazen
car.	carinarnica
c.	cesta
cg.	ciglana
Ckv., crk.	crkva
cm., cem.	cementara
cr.	crni, crna, crno
crg., cg.	crnogorski, crnogorska, crnogorsko
crv.	crveni, crvena, crveno
češ.	češki češka, češko
d.	donji, donja, donje
dep.	deponij
di., DI	dječje igralište
Dim, dim.	dimnjak
djv., DV	dječji vrtić
dk., DK (KC, CK)	dom kulture (kulturni centar, centar za kulturu)
dko., DK	drveni kombinat
dl., dol.	dolina
dv.	dvorište
dz., DZ	dom zdravlja
fak., F	fakultet

fm., f.	farma
g.	gornji, gornja, gornje
gdv., GD	gospodarsko dvorište
gl.	glina
gol.	golet
gor.	gorski, gorska, gorsko
GP	područje graničnog prijelaza
grb., gr.	greben
gr., G	groblje
gro.	gromača
gs., gosp.	gospodarstvo
HE	hidroelektrana
hp., P	pošta
hr.	hrid
hrv.	hrvatski, hrvatska, hrvatsko
ht., H	hotel
i.	ilovača
ind.	industrija, industrijski
ist.	istočni, istočna, istočno
iz.	izgrađeno zemljište
izv., i.	izvor
j.	jama
jez.	jezero
juž.	južni, južna, južno
k., kam.	kamen
K	kamenolom
kar.	karaula
KD	kulturno dobro
kl.	klisura, klisure
klz., kliz.	klizište
Kmnj, kmnj.	kamenjar
knl., kan.	kanal
Kor., kor	koralji
Ktd, kat.	katedrala
Kup, kup.	kupola
kz., K	kazalište
liv., l.	livada
L isp., LI	lučka ispostava
L kap., LK	lučka kapetanija
lag.	laguna
lk., L	luka
lo.	lokva
l.d.	lovački dom

l.k.	lovačka kuća
LP	lučko područje
M, mlj.	mulj
m.	mali, mala, malo
mađ.	mađarski, mađarska, mađarsko
mah.	mahala
mak.	makedonski, makedonska, makedonsko
man.	manastir
mrk., mk.	marikultura
mrn., M	marina
mč.	močvara
mg.	mareograf
mj., maj.	majur
ml.	mlin
moč.	močvara
mo.	more
mssl., masl.	maslinik
mslr., maslr.	maslinik rasadnik
mz., M	muzej
N, nf.	nafta
n.	novi, nova, novo, nove
na.	nasip
NE	nuklearna elektrana
vgr.	vinograd rasadnik
NP	nacionalni park
npl., nplz.	neplodno zemljište
npz.	nerazvrstano poljoprivredno zemljište
nsp.	nasip
njem.	njemački, njemačka, njemačko
O., o.	otok
Ops, ops.	opservatorij
or.	oranica
orp.	oranica plastenik
ors.	oranica staklenik
otk., ok.	otvoreni kop
P, pn.	plin
p., pij.	pijesak
p., po.	potok
P, p.	park
pć., peć.	pećina
PD	pomorsko dobro
pd., pl.d.	planinarski dom
PE	plinska elektrana

pi., pil.	pilana
piv.	pivovara
pješ.	pješčenjak
pjo., pjob.	pješčana obala
pk., park.	parkiralište
pl., plin., pln.	plinara
plič.	pličina
pl.	planina, planinarski
pl.k., pl.kć.	planinarska kuća
pl. skl.	planinarsko sklonište
PO	zemljište posebne namjene koje se koristi za djelatne potrebe obrane
pol.	poluotok
polj.	poljski, poljska, poljsko
PP	park prirode
pp.	policajska postaja
PR	posebni rezervat
Pr, pr.	prolaz
PR	posebni rezervat
pr., prij.	prijevoj
ps.	policajska stanica
pst., pust.	pustara, pustinja
PŠ	park šuma
paš., pš	pašnjak
pš.	pošta
pt.	punta
p.	put
R	reper
R, ruš.	ruševina
r., rij.	rijeka
r.	ruda
rb., rib.	ribnjak
ret.	retencija
ribg.	ribogojilište
rom.	romski, romska, romsko
RP	regionalni park
RP	reper pomoćni
ruk.	rukavac
rum.	rumunjski, rumunjska, rumunjsko
rus.	ruski, ruska, rusko
rusin.	rusinski, rusinska, rusinsko
SA	spomenik parkovne arhitekture
sal.	salaš

sam.	samostan
sd., SD	sportska dvorana
sd.	sedlo
SE	solarna elektrana
sj.	sjevni, sjeverna, sjeverno
sjm., saj.	sajmište
sl., sil.	silos
slo., slov.	slovenski, slovenska, slovensko
slov., sl.	slovački, slovačka, slovačko
so., sol.	solana
SP	spomenik prirode
sp.	sportski, sportska, sportsko
sp., spr.	spremnik
SPA	spomenik parkovne arhitekture
spd.	sprud
Spo, spo.	spomenik
SR	strogi rezervat
sr.	srednji, srednja, srednje
src., SRC	sportsko-rekreacijski centar
srij.	srijemski, srijemska, srijemska
srp.	srpski, srpska, srpsko
st.	stari, stara, staro
std., stad.	stadion
stub.	stepenište, stubište
stj.	stjenjak
stn.	stijena
sto., stob.	stjenovita obala
str.	strana
sv.	sveti, sveta, sveto
sv., sveuč, svč.	sveučilište
Svn, svj. svjet.	svjetionik
š., Š, šlj.	šljunak
š, š.	šuma
š.k., š.kć.	šumarska kuća
šk, školj. šklj.	školjke
šk., Š	škola
šljo., šljob.	šljunčana obala
šljun.	šljunčara
ŠP	štićeno područje
šp.	špilja
šum.	šumski, šumska, šumsko
šz.	šumsko zemljište
T	trava

tal.	talijanski, talijanska, talijansko
TE	termoelektrana
Tj, tj., tjes.	tjesnac
TK	telekomunikacije
tn., TN	turističko naselje
TP, TO	toplana
Tr	toranj, kula
tr., trs.	trstik
Tr Pr	trajektno pristanište
trg, t.	trg
trž.	tržnica
TS	transformatorska stanica
tur.	turski, turska, tursko
TV Tr	televizijski toranj
tv., tvor., tvr.	tvornica
u., ug.	ugljen
u., uv.	uvala
ukr.	ukrajinski, ukrajinska, ukrajinsko
ul.	ulica
urp., upl.	uređena plaža
usj.	usjek
ust.	ustava
uz.	uređeno zemljište
v.	veliki, velika, veliko
vć., voć.	voćnjak
vćr., voćr.	voćnjak-rasadnik
VD	vodno dobro
vd.	vatrogasni dom
vdd.	vododerina
vdn., vod.	vodenica
vg.	vinograd
vgr.	vinograd rasadnik
vik.	vikendica
vis.	visoki, visoka, visoko
vlah., vlaš.	vlaški, vlaška, vlaško
Vr, vr.	vrata
vr., vt.	vrt
vrp., vtp.	vrt plastenik
vrs., vts.	vrt staklenik
VT	vjetroturbina
z.	zaljev
zap.	zapadni, zapadna, zapadno
Zd, zd.	zdenac

ZK	značajni krajobraz
zl., ZL	zračna luka
zpg.	zemljište pod građevinama
zpz.	zemljište pod zgradama
zsr.	zemljište za sport i rekreaciju
Zv, zv.	zvonik
ž.	željezo
žd.	župni dvor
ŽI	željeznička infrastruktura
žid.	židovski, židovska, židovsko
žk., ŽK	željeznički kolodvor
žlj., želj.	željezara
žp., ŽP	željeznička postaja
žpr.	željeznička pruga